

Čís. 13280.

Zástavní věřitel, chtěje vykonati své zástavní právo, musí je předem uplatnití žalobou na vlastníka zástavy a teprve na základě rozsudku nebo soudního smíru může vésti exekuci proti vlastníku zástavy.

(Rozh. ze dne 9. února 1934, Rv II 1095/33.)

K vydobytí peněžité pohledávky proti Janu T-ovi vedl žalovaný exekuci na šicí stroj, jež mu dala žalobkyně, dlužníková manželka, dobrovolně v zástavu. Žalobě o nepřipustnost exekuce procesní soud první stolice vyhověl, odvolací soud žalobu zamítl. Důvody: První soud vycházel hlavně ze zjištění, že zabavený šicí stroj jest vlastnictvím žalobkyně Anny T-ové, že žalobkyně dala dobrovolně žalovanému svůj šicí stroj za dluh svého muže do zástavy, dodávajíc, že jí stroj musí v krátké době vrátiti, protože ho potřebuje, konečně že žalovaný není prý oprávněn zabavit a navrhnouti exekuční prodej šicího stroje, jelikož nemá exekučního titulu proti Anně T-ové. Odvolání opřené o odvolací důvod nesprávného právního posouzení věci po stránce právní jest opodstatněné. Podle § 447 obč. zák. zástavní právo jest věcným právem, které je věřiteli propůjčeno, by z věci, nebude-li závazek v určený čas splněn, dosáhl uspokojení. Věcným právem jest právo majetkové, které umožňuje přímou právní moc nad věcí anebo nad právem, zástavní právo jest právo absolutní, poněvadž lze ho uplatňovati proti každému. Není-li vlastník zástavy osobním dlužníkem, jest jen povinen trpěti uspokojení ze zástavy. Zřízení zástavy může se státi dlužníkem anebo třetí osobou za dlužníka, a to buď se souhlasem anebo bez souhlasu dlužníkovy. V souzeném případě šlo o zástavní smlouvu podle § 1368 obč. zák., kterou pro dlužníka Jana T-a jeho manželka Anna T-ová (žalobkyně) skutečně vyhradila žalovanému zástavní právo na šicím stroji, tudíž mu odevzdala movitou zástavu. Soud první stolice zjistil, že žalobkyně odevzdala žalovanému šicí stroj dobrovolně do zástavy, a skutečně si nechal žalovaný ihned tento stroj odvézt z bytu žalobkyně bez jejího odporu. V tom jest zástavní smlouva podle § 1368 obč. zák. a nepadá na váhu, zda při tom žalovaný hrozil, že prý jinak učiní trestní oznámení, anebo zda připomenula Anna T-ová, že žalovaný má stroj v každé době jí vrátiti, poněvadž ho prý potřebuje. Není ovšem vyloučeno, že obavou oznámení, jímž bylo pohroženo, byla žalobkyně pohnuta ke zřízení zástavy, avšak konečně vydala přece stroj žalovanému dobrovolně do zástavy. To udala a připouštěla strana žalující sama v tomto sporu. Její připomínka o brzkém vrácení nebyla podmínkou ujednání, ani žalobkyně to netvrdí, nehledíc k tomu, že taková doložka by odporovala pojmu zástavy a nemůže míti již z toho důvodu význam. Nepřichází tedy v souzeném případě v úvahu ustanovení § 456 obč. zák., jelikož nebyla zastavena cizí věc bez vlastníkovy svolení, naopak vlastnice šicího stroje sama zřídila zástavu. Avšak ani podání zástavní žaloby žalovaným proti Anně T-ové jako majitelce zástavy není předpokladem exekučního uspokojení žalovaného jako zástavního věřitele. Nehledíc

k tomu, že ustanovení § 466 obč. zák. vychází z jiného předpokladu, může věřitel nejprve uplatňovati své osobní právo proti dlužníku a pak pohledávati plné uspokojení ze zastavené věci. V souzeném případě uplatňoval věřitel, žalovaný, své osobní právo proti dlužníku Janu T-ovi, nabytí proti němu exekučního titulu a pohledává nyní uspokojení ze šicího stroje, který mu byl dobrovolně odevzdán Annou T-ovou, majitelkou stroje, do zástavy za dluh jejího muže Jana T-a. Účelem žaloby zástavní jest bezpochyby, aby vlastník zastavené věci zaplatil zástavní dluh. Právě tento účel jest již vyčerpán předchozí žalobou proti osobnímu dlužníkovi s tím výsledkem, že nárok Josefa K-a byl rozsudkem zjištěn. Nemělo by v zákoně opory, kdyby si musel věřitel pro tutéž pohledávku opatřiti druhý exekuční titul proti vlastníku věci dobrovolně zastavené. Nemůže-li vlastník zastavené věci uplatňovati vlastnické právo, nabytí-li držitel ruční zástavy bezelstně od osoby, které ji žalobce sám svěřil do uschování, poněvadž nelze říci, že mu k věci, exekuci stížené, ještě přísluší právo, které exekuci činí nepřípustnou (rozh. nejv. soudu čís. 3685), lze tím méně říci, že vlastníku přísluší ještě takové právo, když sám dal věc dobrovolně do zástavy.

N e j v y š š í s o u d obnovil rozsudek prvního soudu.

D ů v o d y:

Jest rozeznávati žalobu o uznání práva zástavního, kde platí předpisy §§ 456 a 367 obč. zák., od žaloby směřující k výkonu dobrovolného práva zástavního. V § 461 obč. zák. se uvádí, že může zástavní věřitel, nebyla-li jeho pohledávka včas zaplacená, žádati soudní prodej zástavy podle předpisů soudního řádu. Podle těchto předpisů může se povolití prodej jen jako úkon exekuční. Věřitel zástavní musí tudíž předem své zástavní právo uplatniti žalobou na vlastníka zástavy a teprve na základě rozsudku nebo soudního smíru může vésti exekuci proti vlastníku zástavy (srov. §§ 1, 6 a 7 min. nař. ze dne 19. září 1860, čís. 212 ř. zák., kde je žaloba výslovně předepsána). Rozsudek proti manželu žalobkyně opírá se o právo obligační a nepůsobí proti manželce (žalobkyni). Proti ní musí žalovaný jako zástavní věřitel míti zvláštní rozsudek na základě práva zástavního, čehož však v souzeném případě není. An si žalovaný dosud nevymohl exekuční titul proti žalobkyni ohledně šicího stroje, o nějž jde, nemůže naň vésti exekuci. Rozhodnutí čís. 3685 sb. n. s., na něž se odvolává napadený rozsudek, tu nedopadá, poněvadž nejde o žalobu o uznání práva zástavního.

Čís. 13281.

K vydobytí pohledávky zajištěné vnuceným vkladem zástavního práva může věřitel a jeho knihovní nástupce vésti exekuci na zatíženou nemovitost přímo proti každému, kdo ji nabytí po původním vkladu vykonatelné pohledávky, aniž potřebuje k důkazu svého oprávnění k vedení exekuce další průkazy.

(Rozh. ze dne 10. února 1934, R I 16/34.)